नेपाल गजेट

नेपाल सरकारद्धारा प्रकाशित

काठमाडौं चैत्र ११ गते ०८ साल

भाग ४

खाद्य, कृषि तथा भूमिव्यवस्थामन्त्रालयको

विज्ञप्ति

नयाँ जमीन आवाद् गर्ने दरखास्तसाथ माग गरेमा सो जग्गा आवाद् गर्न दिन सर्वतरहबाट मनासीव छ छैन, त्यसको पूरा जाँच गरेर मात्र दरखास्तवालालाई दिने नदिने टहर गर्नुपर्छ ।

सो जाँच गर्दा निम्न विषयप्रति विशेष ध्यान राख्नुपर्छ:—

(I) सो जमीन कुनै व्यक्ति अथवा व्यक्ति समुदाय गाउँ, बस्तीको सन्धि सर्पण हो होइन, जस्तै—लागो, तगारो, मसान च्याहान, चरान, गौचर पानीघाट ऐन सवालबमोजिम जाँच्नुपर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ii) कुनै ठाउँमा गाउँघर आवादी बस्ती धानी मूल, वन जङ्गलको संरक्षणको निमित्त त्यस्ता जमीन पर्ती नै छोड्न अथवा त्यसमा रूख बुटैं भै राख्न उचित्त पर्दछ । यस्ता जग्गाको गम्भीरसँग हरेक दृष्टिकोणबाट जाँच गरेर मात्र आवादलायक नालायक ठहराउनुपर्छ ।

(iii) जमीनको माग बढ्दा उपरोक्त विषयमाथि दृष्टि नराखी जोतखन आवाद गर्दा गराउँदा वैन्हो पैन्हो लड्नु, पानी मूल सुक्नु, जङ्गल गौचर विनष्ट भई भीषण क्षतिग्रस्त हुनु र त्यसको नतिजा राष्ट्रको आर्थिक उन्नतिमा भयङ्कर बाधक हुनु आजकल एक स्वाभाविक घटना नै भैरहनेछन् । यसको प्रतिशोध गर्नु सबै कर्मचारी र जनसाधारणले आफ्नो कर्तव्य सम्झनुपर्छ । यस्तो जमीन र अलाभदायी जमीन वितरण गर्न दिने नदिने हक सरकारकै रहनेछ ।

(iv) खेतीको निमित्त जमीन जत्तिको दरकार छ, खेतीपातीका मूल सहायक गाई भैंसी गोरू र अरू जनावरका चारा चरानको निमित्त गौचरको उत्तिकै आवश्यकता छ । एकको क्षतिबाट अर्कोलाई लाभ सर्वथा मिल्न सक्तैन । तसर्थ हरेक गाउँ बस्ती आवादीमा सन्तुलन हिसाबले चरान गौचरको निमित्त आवश्यक भूमि गाउँको संयुक्त अधिकारमा राख्नु सर्वथा वाँछनीय छ ।

(v) जुन जमीन आर्थिकदृष्टिबाट आवादलायक देखिनआउँछ, अरू उपरोक्त हिसाबले दिन हुने ठहरिए तापनि त्यस्ता जमीन दिन नदिनु सरकारकै निर्णयाधीन रहनेछ ।

(vi) नियमानुसार उत्कृष्ट सहयोगपद्धति अपनाई खेती गर्ने चाहनेहरूलाई विशेष सुविधा दिइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(vii) विशेष तवरको कृषि उद्यान अनुसंधनि कार्य इत्यादि वृहतपरिधि मार्ग नथानेहरूलाई उनीहरूको आयोजनाको जाँचगरी उपयुक्त ठहरिएमा सरकारतर्फबाट बिशेषाधिकार दिइने छ ।

भूमिवितरण नियम

१ आवादलायक जमीन सर्वप्रथम स्थानीय सर्वहारा सुकुमवासी र त्यसपछि राजनैतिक पीडितलाई नै दिनुपर्छ। त्यसपछि अरू सुकुमवासी तथा आफ्नो जमीनबाट जीविका गर्न नपुग्ने कृषकहरुलाई दिनुपर्छ। यसैकारणले जुन सुकै जमीन आवादी निमित्त दरखास्त जोसुकैको परे तापनि:—

क. सरोकारवाला अड्डाल स्थानीय गाउँ पञ्चायत, संघ, संस्था र सार्वजनिक कार्यकर्ताका सहयोगद्वारा सर्वहारा सुकुमवासी र जीवकायोग्य जमीन नभएका कृषकका सूची तैयार पारी तिनीहरूको आवश्यकता पूर्ति गरेर मात्र अरूहरूको मागप्रति बिचार गरिनेछ।

ख. जमीन थोरै र उपरोक्त व्यक्ति परिवार धेरै हुन गएमा त्यस्ता व्यक्ति अथवा परिवारमध्ये उनीहरूको अरू जीविका उपायपट्टि ध्यान राखी सन्तुलन हिसाबले बाँडिदिइनेछ ।

२. जग्गा बितरण गर्दा एक सामान्य परिवारलाई तराईमा भए जमीन हेरी १० विगाहासम्म र पहाडमा भए खेत २५ रोपनी या पाखो ५० रोपनीसम्म र खेत पाखो दुवै भए सन्तुलन हिसाबले त्यतमा नबढाई दिइनेछ ।

क. कुनै हालतमा पनि एक सामान्य परिवारलाई दफा २ मा तोकिएको भन्दा बढी जग्गा दिइनेछैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।